Moje tijelo je za performans

Janđel, Magdalena

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:215:055413

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb

Sveučilište u Zagrebu

Akademija likovnih umjetnosti

Ilica 83

Magdalena Janđel

magdalena_jandel@outlook.com

Preddiplomski studij

Odsjek za animirani film i nove medije

III. godina

Mentorica: prof.art. Ana Hušman

Kolegij: Realizacija završnog rada

Moje tijelo je za performans

Završni rad

Moje tijelo je za performans je instalacija koja preispituje zašto moje tijelo ne bi bilo za performans. Prvobitno, željela sam napraviti rad o svojem tijelu, odnosno kako se moje tijelo kreće kroz prostor te kako se osjećam u samom svom tijelu. No, kao i kod svakog rada, odakle početi?

Uzeći u obzir kako je performans najbliža stvar za mnoge umjetnike za prikaz načina da polažu kontrolu nad vlastitim tijelima i da preispituju osobna pitanja, odlučila sam započeti svoje istraživanje pomoću snimajući se u situacijama koje su mi najbliže poznavanju performansa, točnije, u plesu tradijckih (narodnih) plesova i rada na polju.

Narodni plesovi imaju značajnu društv. ulogu, jer svako veće okupljanje pojedine skupine ili zajednice prati i plesno zbivanje tijekom kojega se ljudi bolje upoznaju, povezuju, pokazuju svoje duhovne i tjelesne sposobnosti te, plešući, izražavaju osjećaje koje drugim oblicima komunikacije ne mogu tako izravno izraziti. Različiti načini sudjelovanja u plesu različito pokazuju također društv. položaj pojedinca u zajednici. Narodni plesovi često su neizbježan dio i vrhunac rituala, u prošlosti s naglašenom magijskom ulogom, a u suvremenome životu sa simboličkim značenjem u procesima identifikacije. Za mene, narodni plesovi predstavljaju veliki dio mog djetinjstva, sa osam godina provedenih u Kulturno umjetničkom društvu gdje sam učila plesove, korake i samim time bio je neki početak mog performansa.

Rad na polju bazira se na uzgojem različitih biljaka na oranicama, livadama i pašnjacima. To su žita (pšenica, ječam, raž, kukuruz), mahunarke, suncokret, krumpir, šećerna i uljana repa, biljke za proizvodnju stočne hrane (djeteline i sl.), kupusnjače, lisnato bilje (salate, špinat) i korjenasto povrće kao i mnoge druge. Proces proizvodnje ratarskih kultura obuhvaća više etapa. Ratari obavljaju poslove obrade i pripreme zemljišta za sjetvu i sadnju. Pri tome koriste razne poljoprivredne strojeve, kao što su traktori, plugovi, tanjurače, valjci, kultivatori, kombajni, prikolice i mnoge druge ručne alate poput grablji, lopata, motika, vila, i dr. Nakon toga pripremaju sjeme za sjetvu i sade ga u zemlju. Rođena u Hrvatskom zagorju, oduvijek radim na poljima. Tamo moje tijelo osjeća spokoj jer ga nitko ne gleda, ali opet radi neki ritual, neki ples, neki performans.

Nakon konzultacija sa mentoricom prof. art. Anom Hušman, započela sam istraživanje gledajući seriju ekperimentalnih filmova hrvatskog multimedijskog umjetnika i filmskog redatelja, **Ivana Ladislava Galeta**, pod nazivom **ENDART (No.1, No.2, No.4)**. *ENDART sastoji se od dvadesetak kratkih prizora sličnih haikuima snimljenih u vrtu, uglavnom bez gledanja kroz objektiv, popraćenih autentičnim slikama i zvukom. Svaki djelić ovih filoma, svaka sekvenca, bila je neovisna cjelina poput sjemena koja u sebi sadrži potenijal za daljni razvoj. Na neki način to je bila improvizacija. Hoće li nešto ostati onako kako je zamišljeno ili će doživjeti transformaciju, ovisilo je o nepredvidivim okolnostima. Ponekad je izvornim materijalom manipulirano u smislu medija kako bi se postigla ili sugerirala višedimenzionalnost čitanja.* [1]Upravo taj dio, manipulacija nad snimljenim materijalom, specifično prijelaz iz jedne sekvence u drugu je ono što mi se najviše sviđalo i zaintrigiralo za daljni razvoj. Također, filmovi su me podsjećali na trenutke kada sam sa bakom provodila vrijeme u vrtu; pljeveći, sadeći, zakopavajući i, naravno, pričajući. To me inspirilalo da samu sebe snimim kako provodim vrijeme u vrtu, sjećajući se drage uspomene. Smjestila sam kameru i snimala se kako sadim, zakopavam te naposlijetku pljevim dijelove obiteljskog vrta. Gledajući natrag snimku, bilo mi je zanimljivo gledati sebe na ekranu radeći nešto što je moja svakodnevica. Odlučila sam kako bi bilo zanimljivo vidjeti taj rad na polju u prostoru koji nije za to namjenjen te sam koristila klasu na Jabukovcu kao testno područje.

Odlučila sam se snimati pomoću greenscreena ponavljajući iste pokrete pred kamerom, ne sam kao rad u polju već dijelove plesa iz folklora kojih se dalje sjeća. No, gledajući natrag snimku nisam znala što bih sa tim materijalom i kuda dalje. Osim Ivana Ladislava Galeta, gledala sam i umjetnike kao što su **Vlado Malek** i njegove zbirke poema te **Kurt Schwitters** i njegov performans **"Ursonate; the greatest sound poem of the 20th Century"**, kako bi pronašala ispiraciju za tekstualni ili audio dio rada, no, iako su me se radovi jako dojmili, nisam pronašla nešto što bi me inspirialo za daljni razvoj u tom dijelu.

Kroz daljnje konzultacije sa mentoricom, sugerirana mi je predstava **Petre Hrašćanec i Saše Božića** pod nazivom **KOLO**. *KOLO je istraživanje kazališne i plesne prakse fokusirane na vrijeme; predstava je zamišljena kao transcript predhodno postojećeg, primitivnog oblika misli koji se prema vremenu odnosi ne-linerano-dakle, početna premise za izvođače je da nema drugog vremena do sadašnjosti, vrijeme koje nije ni prošlost, a ni budućnost. Običaji prenošeni iz generacije u generaciju postupno postaju uzorak ponašanja, življenja i djelovanja, ali i sastavni*

[1] Preuzeto sa filmske najave "Deep End Art No. 1, Ivan Ladislav Galeta", 25fps https://www.25fps.hr/en/film/deep-end-art-no-1

dio kulturnog identiteta pojedine lokane ili šire zajednice. [2] Ovaj rad bio je glavna preokretnica prema radu kojem sam željela. Bila sam inspirirana (i oduševljena) svakim dijelom ove predstave, a ponajviše idejom rascijepanjem određenog pokreta na više manjih pokreta, čime originalni pokret gubi svoje značenje i postaje nešto novo.

Originalana ideja bila je kako želim napraviti performans u tri dijela; prvi dio koji sadrži rad na polju i neki moj početak tkz. "performansa", drugi dio koji sadrži tradicionalne plesove Hrvatskog zagorja te treći dio koji bi bio spoj jednog i drugog. Svaki pokret bio je promišljen kao ponavljanje te izbačen iz svog originalnog konteksta; tako da sam prebacila rad na polju u grad, na pozornicu Zagrebačkog plesnog centra dok sam tradicionali ples maknula sa pozornice i stavila ga na polje. Tim činom dobila sam novi pokret.

No, gledajući materijal natrag, shvatila sam da mi nedostaje jedan dio rada. Napočetku, sam mislila kako bi to mogao biti zvuk ili možda malo drugačiji korak, pa sam pronašla inspiraciju u radu **Meredith Monk i "Turtle Dreams"**, ali nije me previše inspiriralo za daljni rad. Mentorica je sugerirala tehničku izvedbu **Adjunct Dislocations**, umjetnice **Valie Export**, koja se kreće po prostoru sa dvije kamere pričvršćene za njezino tijelo čime stvara promjenjive linearne oblike na monitorima u prostoru. Kao i Export, odlučila sam staviti kameru na svoje tijelo i snimiti kako radim na polju, no gledajući natrag snimke – nije mi se sviđalo. Kasnije, sam također pogledala **Trisha Brown, Walking on the Wall at the Barbican i Floor of the Forest**, no nisam pronašla nešto što bi me inspirialo ili okrenulo prema nekom drugom pravcu.

Odlučila sam kako bi najbolje bilo sjesti i montirati materijale koje sam imala kako bi možda vidjela jasnu sliku što mi nedostaje ili što je ono što iskreno želim sa ovim materijelom. Kroz montažu shvatila sam da se ne volim gledati na monitoru te sam pokušavala se reflektirati na vrijeme kada sam bila na pozornici. Shvatila sam da kao malo jača osoba ne osjećam se kao da pripadam pozornici, kao da ne mogu biti ispred kamere nego samo iza nje. Da moje tijelo nije namijenjeno za ovo. Da je ovo okruženje namijenjeno nekome tko je tanji od mene. Nečije tijelo koje je više definirano, više ljepše od mojeg.

Stavila sam dva projektora u prostoriju, smješteni jedan nedaleko od drugog. Jedan projektor prikazivao je koreografiju mene kako radim na polju; kopam, sadim, zakopavam te pljevim dok drugi dio koreografije prikazivao je mene kako plešem tradicionalne plesove. Željela sam zadržati originalnu ideju jer mislim kako su te koreografije moji počeci perfrormativne umjetnosti. U obje koreografije sramila sam se svojeg tijela; bilo to rad kojeg se sjećam od malena ili koreografije napravljene za performas te želim ovaj rad posvetiti mojem tijelu. Jasnim stavljanjem u prvi plan (bez zvuka i u tami) molim za oprosti i ponovno hranim. U dijelu nasuprot jednog projektora stavila sam transparent "Ovo tijelo treba biti tu." čime želim poslati jasnu poruku kako veličam svoje tijelo takvo kakvo je te da osoba moje građe može stvarati performativnu umjetnost.

[2] Dio najave sa Teatar.hr, Kolo (de facto & LADO) https://www.teatar.hr/235003/kolo-de-facto-lado/